

Spis treści

WYKAZ SKRÓTÓW	9
WPROWADZENIE	11
Rozdział I. POJĘCIE KIEROWNICTWA	17
1. Ewolucja pojęcia kierownictwa w polskiej literaturze	17
1.1. Przegląd literatury z zakresu prawa administracyjnego i nauki o administracji publicznej.....	20
1.1.1. Okres od początku XIX w. do końca dwudziesto- lecia międzywojennego	20
1.1.2. Okres po II wojnie światowej do roku 1989	24
1.1.3. Okres po roku 1989	30
1.1.4. Podsumowanie stanu literatury z zakresu prawa administracyjnego i nauki o administracji publi- cznej	35
1.2. Przegląd literatury z zakresu prawa pracy	37
1.3. Przegląd literatury z zakresu teorii organizacji i zarządza- nia w nawiązaniu do poglądów literatury zagranicznej	42
2. Zestawienie pojęcia kierownictwa z innymi wybranymi poję- ciami używanymi w doktrynie.....	48
2.1. Kierownictwo a pojęcie stosunku administracyjnopraw- nego	48
2.2. Kierownictwo a pojęcie więzi prawnych.....	50
2.2.1. Kierownictwo a organizacyjne więzi prawne.....	51
2.2.2. Kierownictwo a pozaorganizacyjne więzi prawne ..	53
2.3. Kierownictwo a konstrukcja władztwa administra- cyjnego	58
2.4. Odpowiedzialność w kierownictwie.....	59
2.5. Kierownictwo a pojęcie celu	63

3. Tzw. rodzaje kierownictwa	64
4. Akty kierownictwa i ich rodzaje	68
4.1. Akt kierownictwa a pojęcie aktu administracyjnego i aktu normatywnego	72
4.2. Akt kierownictwa a pojęcie czynności materialno-techni- cznych i pojęcie działalności społeczno-organizatorskiej ...	80
4.2. Kompetencja do wydawania aktów kierownictwa	84
5. Próba zdefiniowania kierownictwa	90
Rozdział II. SAMORZĄD TERYTORIALNY JAKO PRZESTRZEŃ BADAWCZA DLA KIEROWNICTWA.....	95
1. Uwagi wstępne.....	95
2. Próba zdefiniowania samorządu terytorialnego	96
2.1. Teorie samorządu terytorialnego	96
2.2. Definicje samorządu terytorialnego	105
2.3. Podstawowe zasady samorządu terytorialnego	110
3. Jednostka samorządu terytorialnego jako element przestrzeni badawczej dla kierownictwa.....	116
4. Organy samorządu terytorialnego i inne podmioty admini- strujące w samorządzie terytorialnym uprawnione do wyko- nywania czynności kierowniczych	119
4.1. Aparat pomocniczy w jednostkach samorządu terytoria- lnego	133
5. Struktury tworzone przez organy jednostek samorządu tery- torialnego	139
5.1. Jednostki pomocnicze w gminie	139
5.2. Jednostki organizacyjne.....	143
6. Wyodrębnienie dwóch sfer w przestrzeni badawczej samo- rządu terytorialnego: mikroadministracyjnej oraz makro- administracyjnej.....	153
7. Podsumowanie	158
Rozdział III. KIEROWNICTWO W SFERZE MIKROADMINI- STRACYJNEJ	160
1. Uwagi wstępne.....	160

2. Akty kierownictwa i uprawnienia kierującego w sferze mikroadministracyjnej	168
2.1. Uprawnienie do wydawania poleceń służbowych	168
2.1.1. Określenie definicji polecenia służbowego	168
2.1.2. Rodzaje poleceń służbowych	179
2.3. Uprawnienie do oceniania pracowników	180
2.3. Uprawnienie do wyciągania konsekwencji w ramach odpowiedzialności pracowników	184
2.4. Wykonywanie innych czynności o charakterze kierowniczym	188
3. Relacje związane z kierownictwem w odniesieniu jednostek tworzonych przez gminę, powiat i województwo	193
3.1. Relacje związane z funkcjonowaniem urzędu jednostki samorządu terytorialnego	193
3.2. Relacje związane z funkcjonowaniem jednostek pomocniczych w gminie	194
3.3. Relacje związane z funkcjonowaniem jednostek organizacyjnych (w tym zakładów administracyjnych)	197
4. Mediacja jako koncepcja rozwiązywania sporów w relacjach pracowniczych	204
5. Podsumowanie	208
Rozdział IV. KIEROWNICTWO W SFERZE MAKROADMINISTRACYJNEJ	209
1. Uwagi wstępne	209
2. Akty kierownictwa w sferze makroadministracyjnej	222
2.1. Zarządzenia o charakterze wytycznych i instrukcji	227
2.2. Zarządzenia o charakterze regulaminów organizacyjnych	232
2.3. Zarządzenia o charakterze aktów personalnych	236
2.4. Pozostałe akty kierownictwa	238
3. Relacje związane z kierownictwem w urzędzie	242
3.1. Formy oddziaływania kierującego na urząd	243
3.2. Formy oddziaływania kierującego na jednostkę organizacyjną (w tym zakład administracyjny)	246

3.3. Formy oddziaływania kierującego na jednostki zespolone w powiecie	250
4. Przejawy wpływu teorii organizacji i zarządzania na sposób kierowania aparatem pomocniczym w administracji publicznej	257
5. Podsumowanie	264
ZAKOŃCZENIE	266
WYKAZ LITERATURY, WYKORZYSTANEGO ORZECZNICTWA ORAZ PRZYWOŁANYCH AKTÓW NORMATYWNYCH	279
Publikacje książkowe.....	279
Publikacje w czasopiśmie	308
Publikacje w wersji elektronicznej	313
Wykorzystane orzecznictwo sądowe oraz orzecznictwo administracji.....	316
Wyroki i postanowienia Naczelnego Sądu Administracyjnego	316
Wyroki i postanowienia sądów wojewódzkich	318
Wyroki i postanowienia Trybunału Konstytucyjnego	320
Wyroki i postanowienia Sądu Najwyższego.....	321
Rozstrzygnięcia nadzorcze	323
Przywołane akty normatywne.....	324
Ustawy	324
Rozporządzenia.....	326
Inne	326
ABSTRACT. The management in local government – an administrative-law analysis.....	327

WYKAZ SKRÓTÓW

- «Acta UW» – «Acta Universitatis Wratislaviensis»
«AP» – «Administracja Publiczna. Studia Krajowe i Międzynarodowe. National and International Studies. Public Administration, Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Administracji Publicznej w Białymstoku»
«ATDP» – «Administracja. Teoria – Dydaktyka – Praktyka»
«Biol. RPO» – «Biuletyn Rzecznika Praw Obywatelskich. Materiały»
Dz. U. – Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej
EKSL – Europejska Karta Samorządu Lokalnego, sporządzona w Strasburgu dnia 15 października 1985 r. (Dz. U. z 1994 r. Nr 124, poz. 607 ze zm.)
EKSR – Europejska Karta Samorządu Regionalnego, sporządzona w Strasburgu dnia 5 czerwca 1997 r., nieratyfikowana przez Polskę
«FK» – «Finanse Komunalne»
«GSP» – «Gdańskie Studia Prawnicze»
«IEA» – «Ius et administratio»
ISO – International Organization for Standardization
Konstytucja RP – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 ze zm.)
«KP» – «Kontrola Państwowa»
«KPP» – «Kwartalnik Prawa Publicznego»
«Lex Omega» – system informacji prawnej «Lex Omega»
«Lex Polonica» – system informacji prawnej «Lex Polonica»
«MI» – «Miscellanea Iuridica»
«NISPA» – «NISPACEE Journal of Public Administration and Policy»
NSA – Naczelny Sąd Administracyjny
«OMT» – «Organizacja, Metody, Technika»
op. cit. – *opere citato*, w cytowanym dziele
«PAK» – «Prawo – Administracja – Kościół»
«PAR» – «Public Administration Review»

«PiP»	– «Państwo i Prawo»
«PiZS»	– «Praca i Zabezpieczenie Społeczne»
«PPP»	– «Przegląd Prawa Publicznego»
«PS»	– «Przegląd Sejmowy»
RIO	– Regionalna Izba Obrachunkowa
«RPEiS»	– «Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny»
SA	– Sąd Apelacyjny
«SC»	– «Służba Cywilna»
«SI»	– «Studia Iuridica»
«SiAGP»	– «Samorząd i Administracja; Gazeta Prawna»
SKO	– Samorządowe Kolegium Odwoławcze
«SM»	– «Samorząd Miejski»
SN	– Sąd Najwyższy
«SP»	– «Studia Prawnicze»
«SPr»	– «Służba Pracownicza»
«ST»	– «Samorząd Terytorialny»
«TARoPA»	– «The American Review of Public Administration»
TK	– Trybunał Konstytucyjny
UE	– Unia Europejska
«WPST»	– «Wspólnota – Pismo Samorządu Terytorialnego»
WSA	– Wojewódzki Sąd Administracyjny
«ZNPŚ»	– «Zeszyty Naukowe Politechniki Śląskiej. Organizacja i Zarządzanie»
«ZP»	– «Zeszyty Prawnicze»

Skrótowe powoływanie tomów *Systemu Prawa Administracyjnego*:

System Prawa Administracyjnego, I: Instytucje prawa administracyjnego... – *System Prawa Administracyjnego, I: Instytucje prawa administracyjnego*, red. R. HAUSER, Z. NIEWIADOMSKI, A. WRÓBEL, Warszawa 2010.

System Prawa Administracyjnego, VI: Podmioty administrujące... – *System Prawa Administracyjnego, VI: Podmioty administrujące*, red. R. HAUSER, Z. NIEWIADOMSKI, A. WRÓBEL, Warszawa 2011.

System Prawa Administracyjnego, XI: Stosunek służbowy... – *System Prawa Administracyjnego, XI: Stosunek służbowy*, red. R. HAUSER, Z. NIEWIADOMSKI, A. WRÓBEL, Warszawa 2011.

WPROWADZENIE

Przedmiotem niniejszego opracowania jest administracyjnoprawna analiza kierownictwa w samorządzie terytorialnym. Analiza ta dotyczy osadzenia problematyki związanej z kierownictwem w przestrzeni badawczej trzech jednostek samorządu terytorialnego: gminy, powiatu oraz województwa.

W wyniku przeprowadzonych badań nad polską literaturą z zakresu prawa administracyjnego i nauki o administracji publicznej stwierdzono, że brak jest całościowego i zarazem aktualnego opracowania dotyczącego kierownictwa. Szersze opracowania związane z tą problematyką były w ostatnich latach prowadzone jedynie fragmentarycznie. Do starszych, ale nadal istotnych prac w tym zakresie należy zaliczyć przede wszystkim dzieła Waclawa Dawidowicza¹ oraz Janusza Łętowskiego². W obliczu zmian społeczno-politycznych część tych opracowań dziś jest już nieaktualna. W literaturze przedmiotu można ponadto odnaleźć prace dotyczące problematyki organizacji administracji publicznej (w tym kierownictwa) zamieszczone w monografiach zaliczanych do nauki o administracji³.

¹ W. DAWIDOWICZ, *Naukowe podstawy organizacji i kierowania w administracji państwowej*, Toruń 1968; W. DAWIDOWICZ, *Zagadnienia z teorii organizacji i kierowania w administracji państwowej*, Warszawa 1972.

² J. ŁĘTOWSKI, *Prawne stosunki kierownictwa w administracji państwowej*, «SP» 2.44/1975; J. ŁĘTOWSKI, *Polecenie służbowe w administracji*, Warszawa 1972.

³ Na przykład: J. STAROŚCIAK, *Elementy nauki administracji*, Warszawa 1964; S. KOWALEWSKI, *Teoria struktury administracji państwowej*, Warszawa 1973; J. FERRIER, *O naukowym administrowaniu*, Warszawa 1974; J. SZRENIAWSKI, Z. NIEWIADOMSKI, *Zagadnienia teorii organizacji i zarządzania*, Warszawa 1975; J. ZIELENIEWSKI, *Organizacja i zarządzanie*, Warszawa 1979; M. JELOWICKI, M. KIEŻUN, Z. LEOŃSKI, B. OSTAPCZUK, *Teoria organizacji i kierownictwa*, Warszawa 1979; S. KOWALEWSKI, *Nauka o administrowaniu*, Warszawa 1982.

Pojęcie kierownictwa w ostatnich latach prawie w ogóle nie było szerzej rozwijane w polskiej literaturze – poza analizami podręcznikowymi do prawa administracyjnego oraz nauki o administracji publicznej. W piśmiennictwie można natomiast odnaleźć wiele opracowań dotyczących pozaorganizacyjnych więzi prawnych, takich jak: nadzór⁴, kontrola⁵, koordynacja⁶.

Dokonana w tej pracy analiza literatury zagranicznej wykazała, że zagadnienia związane z kierownictwem – szczególnie w teorii organizacji i zarządzania – są dziś przedmiotem szczególnego zainteresowania w opracowaniach zarówno europejskich, jak i amerykańskich⁷.

⁴ Na temat pojęcia nadzoru: T. BIGO, *Z problemów nadzoru nad administracją terenową*, «KP» 9.5/1964, s. 2-5; B. DOŁNICKI, *Nadzór nad samorządem terytorialnym*, Katowice 1993; A. FILIPOWICZ, *Pojęcie i funkcje nadzoru w administracji*, Ossolineum 1984; Z. KMIĘCIAK, *Rozstrzygnięcie nadzorcze regionalnej izby obrachunkowej*, «PiP» 50.2/1995, s. 32-41; Z. KMIĘCIAK, M. STAHL, *Akty nadzoru nad działalnością samorządu terytorialnego*, «ST» 11.1-2/2001, s. 92-121; K. PODGÓRSKI, *Nadzór nad samorządem terytorialnym*, 1-2/1991, s. 29-37; P. RĄCZKA, *Nadzór nad samorządem zawodowym*, Toruń 1999; F.E. SCHNAPP, *Samorząd i nadzór państwowy – antagonizm czy kooperacja*, «ST» 3.3/1993, s. 74-80; R. SOWIŃSKI, *O definiowaniu nadzoru w prawie administracyjnym i prawie gospodarczym publicznym*, [w:] *Księga jubileuszowa z okazji XV-lecia Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego*, red. Z. OFIARSKI, Szczecin 2004, s. 477-514; M. SZEWCZYK, *Nadzór w materialnym prawie administracyjnym*, Poznań 1996.

⁵ Na temat pojęcia kontroli: A. SYLWESTRZAK, *Kontrola administracji*, Koszalin 1998; D. WACINKIEWICZ, *Kontrola i nadzór w prawie komunalnym*, Warszawa 2007; S. JĘDRZEJEWSKI, *Kontrola administracji publicznej*, Toruń 1976; J. JAGIELSKI, *Kontrola administracji publicznej*, Warszawa 2006.

⁶ Na temat pojęcia koordynacji: I. WEISS, *Koordynacja gospodarcza. Studium prawne*, Kraków 1977; M. KIEREK, *Pojęcie koordynacji*, «RPEiS» 29.3/1967, s. 99-112; E. KORNBERGER-SOKOŁOWSKA, *Prawne formy koordynacji gospodarczej w zarządzaniu przedsiębiorstwami przemysłu kluczowego*, Warszawa 1976; K. SOBCZAK, *Koordynacja gospodarcza: studium administracyjnoprawne*, Warszawa 1971; *Koordynacja terenowa*, red. K. PODGÓRSKI, Katowice 1980; S. JĘDRZEJEWSKI, *Koordynacja terenowa: studium administracyjnoprawne*, Toruń 1981; M.A. WALIGÓRSKI, *Koordynacja – sposób administrowania czy prawna forma działania administracji*, [w:] *Nowe problemy badawcze w teorii prawa administracyjnego*, red. J. BOĆ, A. CHAJBOWICZ, Wrocław 2009, s. 477-491.

⁷ Por. M. EXWORTHY, S. HALFORD, *Professionals and the New Managerialism in the Public Sector*, Open University Press, 1999, s. 1; D. FARNHAM, S. HORTON, *Managing the New Public Services*, Macmillan, 1996; E. FERLIE, L. ASHBURNER, L. FITZGERALD,

Wynika to głównie z tendencji polegającej na informatyzacji administracji publicznej oraz na jej przekształcaniach związanych z próbami obniżenia kosztów funkcjonowania⁸. Należy zwrócić uwagę na to, że zmieniająca się administracja publiczna, podlegająca różnorodnym wpływom, wymaga aktualizacji siatki pojęciowej. Tutaj otwiera się pole badawcze do analizy prawnych form działania administracji publicznej.

Kolejnym argumentem przemawiającym za podjęciem tego tematu jest brak w literaturze przedmiotu szerszego opisu kierownictwa w samorządzie terytorialnym – w formie osobnej monografii⁹. Jeszcze przed 1989 r. i zmianą ustroju skupiano się przede wszystkim na opisywaniu kierownictwa z punktu widzenia hierarchicznie podporządkowanej administracji publicznej. Obecnie (już wiele lat po reformie państwa) można mówić o dojrzałym samorządzie terytorialnym i powrócić do tego pojęcia na zupełnie innym poziomie znaczeniowym. Dziś istotne jest uchwycenie zależności między poszczególnymi organami jednostek samorządu terytorialnego oraz innymi jednostkami, które są tworzone

A. PETTIGREW, *The New Public Management in Action*, Oxford University Press, 1996; T.L. DOHERTY, T. HORNE, *Managing public services – implementing changes. A thoughtful approach to the practice of management*, London-New York 2002; J. BUMGARDNER, C.B. NEWSWANDER, *The irony of NPM. The inevitable extension in the role of the American State*, «TARoPA» 39.2/2009, s. 189-207; E. KOLTHOFF, *Ethics and New Public Management: Empirical Research into the Effects of Businesslike Government on Ethics and Integrity*, Den Haag 2008; J. BOGUMIL, S. GROHS, S. KUHLMANN, *Evaluating Administrative Modernization in German Local Governments: Success or Failure of the “New Steering Model”?*, «PAR» 68.5/2008, s. 851-863.

⁸ Szczególnie widać to na przykładzie opracowań i analiz prowadzonych na forum Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD), w ramach Public Governance Committee (PGC). Szerzej: F. PUTRA, *Crisis Management in Public Administration*, http://soa.utexas.edu/crp/planningforum/downloads/pf13-14_crisis_public_admin.pdf (odczytano 05 maja 2013 r.).

⁹ W ostatnim kwartale 2013 r. została wydana monografia: P. LISOWSKI, *Relacje strukturalne w polskim samorządzie terytorialnym*, Wrocław 2013. Ponieważ publikacja ta pojawiła się na rynku już po obronie rozprawy doktorskiej pt. *Kierownictwo w samorządzie terytorialnym – analiza administracyjnoprawna* (na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie), odniesienia do jej treści znajdują się w zakończeniu niniejszego opracowania.

w obrębie gmin, powiatów i województw (jednostki organizacyjne oraz jednostki pomocnicze). Należy poprzeć pogląd wyrażony przez Wojciecha Góralczyka, że „decentralizacja administracji nie oznacza przecież, że zjawisko kierownictwa przestało istnieć. Przeciwnie, jawi się ono teraz w sposób bardziej wyrazisty, choć obejmuje znacznie węższe obszary niż przed reformą”¹⁰.

Wskazane luki w polskiej literaturze, a także znaczny rozwój nauki prawa administracyjnego i nauki o administracji publicznej, w tym w doktrynie zagranicznej, stały się zachętą do przeprowadzenia badań nad istotą kierownictwa. Jest to także konieczne w związku z toczącymi się od dłuższego czasu rozważaniami w zakresie dyscyplin pokrewnych, prowadzonymi głównie przez przedstawicieli teorii organizacji i zarządzania. Istnieje więc miejsce na aktualizację siatki pojęciowej i odniesienie jej do nowych trendów pojawiających się w naukach pokrewnych. Wiąże się to także z koniecznością realizacji postulatu interdyscyplinarnego postrzegania nauk.

Praca ta składa się z czterech rozdziałów. W rozdziale I dokonano analizy pojęcia kierownictwa. Ponieważ jest to kluczowe pojęcie dla omawianej tematyki, analizę tę rozpoczęto od przedstawienia stanu polskiej literatury z uwzględnieniem podziału na poglądy wyrażone w okresie od początku XIX w. do końca dwudziestolecia międzywojennego, w okresie po II wojnie światowej do roku 1989 oraz w okresie po roku 1989. Zostały tu także scharakteryzowane i sklasyfikowane akty kierownictwa, a końcowa część tego rozdziału stanowi próbę dokonania opisu kierownictwa.

W rozdziale II dokonano przeglądu najważniejszych pojęć związanych z przestrzenią badawczą pracy – samorządem terytorialnym.

Kolejne rozdziały pracy dotyczą umiejscowienia stosunków prawnych w obrębie kierownictwa w dwóch płaszczyznach: mikroadministracyjnej oraz makroadministracyjnej. Analiza stosunków prawnych w obrębie kierownictwa w sferze mikroadministracyjnej daje możliwość

¹⁰ W. GÓRALCZYK jr, *Kierownictwo w administracji – aspekty prawne*, [w:] *Dziesięć lat reformy ustrojowej administracji publicznej w Polsce*, red. J. PARCHOMIUK, B. ULJASZ, E. KRUK, Warszawa 2009, s. 217.

ukazania relacji między przełożonymi a podwładnymi w świetle przepisów Kodeksu pracy¹¹ oraz ustawy o pracownikach samorządowych¹². Charakterystyka stosunków prawnych w obrębie kierownictwa w sferze makroadministracyjnej pozwoliła z kolei na opisanie wielu relacji między kierującym a wyodrębnioną organizacją lub grupą podmiotów.

Praca kończy się podsumowaniem oraz – odrębnie – spisem literatury, wykorzystanego orzecznictwa sądowego i orzecznictwa organów administracji publicznej oraz spisem przywołanych aktów normatywnych.

W opracowaniu tym przyjęto trzy podstawowe pytania badawcze:

1. Jak można zdefiniować pojęcie kierownictwa zaczerpnięte z nauki o administracji publicznej, które nie występuje w przepisach ustrojowych i nie ma swojej definicji legalnej w żadnym akcie prawnym?
2. W ramach jakich „płaszczyzn normatywnych” w samorządzie terytorialnym można rozważać stosunki prawne w obrębie kierownictwa?
3. Jakie prawne formy działania są właściwe w obrębie kierownictwa?

W toku pracy udzielono odpowiedzi na te trzy pytania badawcze. Posłużono się przede wszystkim literaturą polską z zakresu prawa administracyjnego i nauki o administracji publicznej. W rozdziale dotyczącym kierownictwa w sferze mikroadministracyjnej poddano analizie także stanowisko doktryny prawa pracy. W rozdziale dotyczącym sfery makroadministracyjnej – obok rozważań właściwych dla prawa administracyjnego i nauki o administracji publicznej – odniesiono się do ustaleń dokonanych w literaturze z zakresu teorii organizacji i zarządzania – zarówno polskiej, jak i zagranicznej. W pracy wykorzystano również szeroko orzecznictwo sądowe.

Jako metodę badawczą zastosowano przede wszystkim metodę dogmatycznoprawną – na podstawie tej metody poddano analizie przepisy Konstytucji RP¹³, ustrojowych aktów prawnych związanych z funkcjonowaniem samorządu terytorialnego (ustaw: o samorządzie

¹¹ Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy, Dz. U. z 2014 r. poz. 1502 ze zm.

¹² Ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych, Dz. U. z 2014 r. poz. 1202.

¹³ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Dz. U. Nr 78, poz. 483 ze zm.

gminnym¹⁴, o samorządzie powiatowym¹⁵, o samorządzie województwa¹⁶, o pracownikach samorządowych), a także wybranych aktów prawa administracyjnego materialnego. Obok metody dogmatyczno-prawnej zastosowano także metodę teoretycznoprawną. Opierając się na tej metodzie badawczej, dokonano przeglądu stanowiska doktryny w odniesieniu do omawianych instytucji prawa administracyjnego i nauki o administracji publicznej. W pierwszej części pracy (w celu uchwylenia przemian w charakteryzowaniu pojęcia kierownictwa w różnych okresach historycznych) posłużono się także pomocniczo metodą historycznoprawną.

Niniejsze opracowanie powstało na podstawie obronionej w czerwcu 2013 r. na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie rozprawy doktorskiej pt. „Kierownictwo w samorządzie terytorialnym – analiza administracyjnoprawna”. Należy podkreślić, że dla celów publikacji pierwotny tekst rozprawy doktorskiej został okrojony. Dokonano także aktualizacji niektórych fragmentów pracy, głównie w zakresie obowiązującego prawa.

¹⁴ Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, Dz. U. z 2013 r. poz. 594 ze zm.

¹⁵ Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym, Dz. U. z 2013 r. poz. 595 ze zm.

¹⁶ Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa, Dz. U. z 2013 r. poz. 596 ze zm.